

# ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

## Factors Associated with Smoking Behaviors of Ubon Ratchathani University Students

ยสินทร มีกุล\* ส.บ. (ทันตสาธารณสุข)

Yasindra Meekun\* B.P.H. (Dental Public Health)

อรณา ลำปิยะ\*\* ส.บ. (ทันตสาธารณสุข)

Onnapa Lumpiya\*\* B.P.H. (Dental Public Health)

วุฒิฉาน ห้วยทราย\*\*\* ส.ม. (สาธารณสุขศาสตร์)

Wuttichan Huaisai\*\*\* M.P.H. (Public Health)

\* โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองปลาปาก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

Nong Pla Pak Tambon Health Promoting Hospital, Srirachangmai District, Nongkhai Province

\*\* โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโป่งศรี อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

Pong Sri Tambon Health Promoting Hospital, Erawan District, Loei Province

\*\*\* วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Sirindhorn College of Public Health Ubonratchathani. Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromarajchanok Institute

Received: Apr 19, 2023

Revised: Jun 18, 2023

Accepted: Jun 29, 2023

### บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 280 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ทำการศึกษาระหว่างเดือนสิงหาคมถึงธันวาคม 2565 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบไคร์สแควร์ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.71 อายุเฉลี่ย 20.42 ปี (S.D.=1.46) สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเพียงพอ ร้อยละ 65.36 รายได้ต่อเดือนมีค่ามัธยฐานอยู่ที่ 7,000 บาท มีประสบการณ์สูบบุหรี่ ร้อยละ 26.43 และปัจจัยนำ ได้แก่ เพศ สถานะเศรษฐกิจของครอบครัว ทักษะคิดต่อการสูบบุหรี่ ความเครียด ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p\text{-value}<0.05$ ) ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรเน้นการเสริมสร้างทัศนคติ ปลูกฝังค่านิยมการไม่สูบบุหรี่ตั้งแต่วัยเรียน/วัยรุ่น มีแนวทางการจัดการความเครียดในนักศึกษารวมถึงควรมีการป้องกันการสูบบุหรี่และส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในสถาบันครอบครัว

**คำสำคัญ:** พฤติกรรมการสูบบุหรี่, ปัจจัยนำ, ปัจจัยเอื้อ, ปัจจัยเสริม

## ABSTRACT

A cross-section descriptive study aimed to find situations and factors related to smoking behaviors among Ubon Ratchathani University students. The samples were 280 students recruited by a multi-stage sampling method in the academic year 2022. Collection of data performed during the time from August to December 2022 by an interview with questionnaire. Data analyses were carried out with descriptive statistics and the correlation using inferential statistics mainly regarding a chi-square correlation test. The results showed 65.71 were female, an average age 20.42 years (S.D.=1.46), 65.36% were in sufficient family economic status with an average monthly income of 8,373.93 baht (S.D.=5,512.33), and 26.43% of the students experienced smoking. The predisposing factors that came across the smoking selection behavior among the students included gender, family economic status, attitudes toward smoking, and stress. The enabling factors, and reinforcing factors were significantly associated with smoking behaviors ( $p$ -value<0.05). Therefore, educational institutions should focus on enhancing attitudes, and values of non-smoking in school age or adolescence altogether there should have solutions for stress relief in students Including the prevention of smoking and promotion of smoking cessation in the family.

**Key words:** Smoking behavior, Predisposing factors, Enabling factors, Reinforcing factors

## บทนำ

การสูบบุหรี่ทำให้เกิดผลกระทบต่อร่างกายจิตใจ เศรษฐกิจและสังคม มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกด้วยโรคที่มีสาเหตุจากการสูบบุหรี่ปีละประมาณ 5 ล้านคนหรือทุกๆ 10 คนที่เสียชีวิตจะมี 1 คนที่เสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ ซึ่งคาดว่าตัวเลขนี้จะสูงถึง 10 ล้านคนต่อปี ในอีก 10-20 ปีข้างหน้า ซึ่งการเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ถือเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่มากกว่าการเสียชีวิตด้วยสาเหตุอื่นๆ (นิยม จันทรินวล และพลกร สืบสำราญ, 2559) จากการรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2564 พบว่า ประชากรไทยสูบบุหรี่ไฟฟ้าจำนวน 78,742 คน คิดเป็นอัตรา ร้อยละ 0.14 ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (57 ล้านคน) เป็นผู้ที่สูบบุหรี่ทุกวัน 40,724 คน และสูบบางวัน 38,018 คน โดยผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้า 24,050 คน อายุระหว่าง 15-24 ปี

และส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ และภาคกลาง 47,753 คน ขณะที่คนไทยที่รู้จักบุหรี่ไฟฟ้า เชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าอันตรายมากกว่าบุหรี่ธรรมดา ร้อยละ 26.7 เชื่อว่าอันตรายน้อยกว่า ร้อยละ 11.3 และเชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าและบุหรี่ธรรมดามีอันตรายเท่ากัน ร้อยละ 62.0 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2564)

จากรายงานสถานการณ์การบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ.2562 ของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดลปี 2560 พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการสูบบุหรี่เฉลี่ยเป็นอันดับ 2 ของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 20.94 ซึ่งมากกว่าภาคกลาง และภาคเหนือ ร้อยละ 18.23 และ 17.54 ตามลำดับ และน้อยกว่าภาคใต้ที่เป็น

อันดับที่ 1 ของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 23.81 จังหวัดอุบลราชธานีมีอัตราการสูบบุหรี่รายจังหวัดสูงเป็นอันดับที่ 18 ของประเทศ มีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 22.83 ซึ่งเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2557 ที่เป็นอันดับที่ 42 ของประเทศ โดยมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 22.10 และพบว่ากลุ่มอายุ 20-24 ปี มีอัตราการสูบบุหรี่สูงที่สุดเป็นอันดับ 1 ของทุกกลุ่มวัย คิดเป็น ร้อยละ 27.47 (ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ, 2562)

จากการสำรวจสถานการณ์การสูบบุหรี่ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีภายใต้โครงการมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีปลอดบุหรี่จำนวน 550 คน พบว่า มีบุคลากรสูบบุหรี่ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 และนักศึกษาสูบบุหรี่จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 (นิยม จันทรนวล และพลกร สืบสำราญ, 2559) ซึ่งบุหรี่เป็นสิ่งที่อันตรายและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีปัจจัยหลายๆ อย่าง ที่ทำให้เข้าถึงบุหรี่ได้ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำแบบจำลอง PRECEDE-PROCEED ในขั้นตอนที่ 3 และ 4 ซึ่งเป็นแนวคิดที่ศึกษาปัจจัยนำปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมของบุคคล มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ (Green & Krueter, 1991) ดังนั้นการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การสูบบุหรี่ของนักศึกษาและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยผลการศึกษาจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการป้องกันการสูบบุหรี่ในวัยรุ่นต่อไป

## วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-section descriptive study) ทำการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงธันวาคม 2565

**ประชากร** คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งหมด 10 คณะ 1 วิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 13,201 คน (กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2565)

**กลุ่มตัวอย่าง** คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2565 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป G\*Power 3.1 กำหนดอำนาจการทดสอบ (Power of test) เท่ากับ 0.80 ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ขนาดอิทธิพล (Effect size) เท่ากับ 0.3 (Cohen, 1977) จำนวนค่าอิสระ (Degrees of freedom) เท่ากับ 32 เพื่อใช้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง 280 คนเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายและเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล จึงได้เพิ่มขนาดตัวอย่างร้อยละ 10 (Lemeshow *et al.*, 1990) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ เท่ากับ 308 คน หลังจากนั้นดำเนินการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ขั้นที่ 1 สุ่มไปยังคณะต่างๆ และขั้นที่ 2 สุ่มไปยังแต่ละชั้นปี ชั้นปีที่ 1-4 ของคณะต่างๆ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และดำเนินการสุ่มนักศึกษา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ทำการสุ่มโดยนรภัทน์ศึกษา แต่ละคณะ และแต่ละชั้นปี มาจับฉลากแบบไม่ใส่คืนให้ได้ตามจำนวนที่กำหนด

**เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา** ประกอบด้วย

**ส่วนที่ 1** แบบสอบถามปัจจัยนำ ประกอบด้วย 4 ตอน

**ตอนที่ 1** ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว รายได้ต่อเดือน ประเภทที่พักอาศัย

**ตอนที่ 2** ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุหรี่ ผลกระทบเกี่ยวกับบุหรี่ กฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ พัฒนามาจากแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ของรณชัย คล้าคง และณรงค์ดี หนูสอน (2564) เป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่ และไม่ใช่ จำนวน 48 ข้อ แปลผลคะแนนตามเกณฑ์ของ Bloom (1968) แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ คะแนน 0-29 หมายถึง ความรู้ต่ำ คะแนน 29-38 หมายถึง ความรู้ปานกลาง และคะแนน 39-48 หมายถึง ความรู้สูง

**ตอนที่ 3** ทักษะต่อการสูบบุหรี่ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการสูบบุหรี่ ที่พัฒนามาจากแบบสอบถามของรณชัย คล้าคง และณรงค์ดี หนูสอน (2564) เป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 20 ข้อ แปลผลคะแนนเป็น 5 ระดับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ทักษะที่ไม่ดีต่อบุหรี่มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.42-4.20 หมายถึง ทักษะที่ไม่ดีต่อบุหรี่มาก คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ทักษะที่ไม่ดีต่อบุหรี่ปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ทักษะที่ไม่ดีต่อบุหรือน้อย และ คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ทักษะที่ไม่ดีต่อบุหรือน้อยที่สุด (Best, 1977)

**ตอนที่ 4** แบบประเมินและวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามของกรมสุขภาพจิต (2560) ซึ่งสอบถามอาการพฤติกรรมหรือความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถาม ในระยะเวลา 2 เดือนที่ผ่านมา เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือ ไม่เคยเลย เป็นครั้งคราว เป็นบ่อย เป็นประจำ จำนวน 20 ข้อ แปลผลคะแนนพิจารณาตามเกณฑ์ของกรมสุขภาพจิต (2560) ได้แก่ คะแนน 0-5 หมายถึง ผู้ตอบอาจตอบไม่ตรงตามความเป็นจริงหรือเข้าใจคำถามคลาดเคลื่อน

คะแนน 6-17 หมายถึง ปกติ/ไม่เครียด คะแนน 18-25 หมายถึง เครียดสูงกว่าปกติเล็กน้อย คะแนน 26-29 หมายถึง เครียดปานกลาง และคะแนน 30-60 หมายถึง เครียดมาก

**ส่วนที่ 2** แบบสอบถามปัจจัยเอื้อ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าถึงบุหรี่ที่ได้พัฒนาขึ้นมาเองจากกรอบแนวคิด PRECEDE Model เป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ แปลผลคะแนนเป็น 5 ระดับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีการเข้าถึงบุหรี่ย่างที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.42-4.20 หมายถึง มีการเข้าถึงบุหรี่ยาก คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีการเข้าถึงบุหรี่ปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีการเข้าถึงบุหรี่ยาก และคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีการเข้าถึงบุหรี่ยากที่สุด (Best, 1977)

**ส่วนที่ 3** แบบสอบถามปัจจัยเสริม ประกอบด้วย แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน แรงสนับสนุนทางสังคมจากสื่อ เป็นแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นมาเองจากกรอบแนวคิด PRECEDE Model เป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ มี และไม่มี จำนวน 16 ข้อ เกณฑ์การแปลผลคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ คะแนนระหว่าง 0.00-1.40 หมายถึง มีแรงสนับสนุนทางสังคมน้อย คะแนนระหว่าง 1.41-9.06 หมายถึง มีแรงสนับสนุนทางสังคมปานกลาง และคะแนนระหว่าง 9.07-16.00 หมายถึง มีแรงสนับสนุนทางสังคมมาก (วรรณวิมล เมฆวิมล, 2555)

**ส่วนที่ 4** แบบสอบถามพฤติกรรมการณ์การสูบบุหรี่ เป็นแบบปลายปิดชนิดเลือกตอบและเติมในช่องว่าง จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ประสบการณ์การณ์การสูบบุหรี่ อายุที่สูบบุหรี่ครั้งแรก ชนิดของบุหรี่ที่สูบ การสูบ

บุหรี่ในปัจจุบัน ความถี่ในการสูบบุหรี่ในปัจจุบัน ชนิด  
ของบุหรี่ที่สูบ รายรับในการซื้อบุหรี่ สถานที่ที่มักสูบ  
บุหรี่ ความต้องการในการเลิกสูบบุหรี่

### การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม  
จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง  
ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของเครื่องมือโดยรวม  
เท่ากับ 0.874

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขไปทดลอง  
(Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกันกับ  
กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาจำนวน 30 ชุด ทดสอบ  
ค่าความเชื่อมั่นคูเตอร์ริชาร์ดสัน (KR-20) (Kuder &  
Richardson, 1937) ได้ค่าความเชื่อมั่นของความรู้  
เกี่ยวกับบุหรี่ และปัจจัยเสริม เท่ากับ 0.817 และ  
0.867 ตามลำดับ และสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค  
(Cronbach, 1970) ในแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ  
ต่อการสูบบุหรี่ ความเครียด และปัจจัยเอื้อ เท่ากับ  
0.935, 0.982 และ 0.943 ตามลำดับ

### ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์มหาวิทยาลัย  
อุบลราชธานี โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์รายละเอียด  
ของการวิจัย แนวทางการดำเนินงาน วิธีเก็บรวบรวม  
ข้อมูล และระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บใบขออนุญาตในการทำวิจัยและ  
ส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์  
โดยส่งลิงค์แบบสอบถามให้ตัวแทนนักศึกษาแต่ละ  
คณะเพื่อประสานกลุ่มตัวอย่างตามรหัสนักศึกษา  
ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

3. ตรวจสอบจำนวนแบบผู้ตอบสอบถาม และ  
ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยใช้เวลาในการ  
เก็บข้อมูลออนไลน์เป็นเวลา 3 สัปดาห์ จึงจะยุติและ  
ทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมการ  
สูบบุหรี่ของนักศึกษา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่  
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล  
ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ ความเครียด  
ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่  
ด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) กำหนด  
ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

### การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม  
การวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร  
จังหวัดอุบลราชธานี เลขที่การรับรอง SCPHUBS  
014/2565 ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2565

### ผลการศึกษา

#### ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.71 อายุเฉลี่ย  
20.42 ปี (S.D.=0.89) นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 94.64  
บิดาและมารดามีสถานภาพสมรส ร้อยละ 67.50  
สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเพียงพอ ร้อยละ  
65.36 รายได้ต่อเดือน 5001-10000 บาท/เดือน ร้อยละ  
49.29 ดังตารางที่ 1

#### ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ ความเครียด ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่อยู่ใน  
ระดับสูง ร้อยละ 96.07 มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุหรี่อยู่ใน  
ระดับน้อยและปานกลางเท่ากัน ร้อยละ 38.93 มี  
ความเครียดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 28.21 มีการ  
เข้าถึงบุหรี่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.50 และ  
มีแรงสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง  
ร้อยละ 67.86 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n=280 คน)

| ข้อมูลส่วนบุคคล                              | จำนวน | ร้อยละ |
|----------------------------------------------|-------|--------|
| <b>เพศ</b>                                   |       |        |
| ชาย                                          | 96    | 34.29  |
| หญิง                                         | 184   | 65.71  |
| <b>อายุ</b>                                  |       |        |
| ต่ำกว่า 20 ปี (ยังไม่บรรลุนิติภาวะ)          | 82    | 29.29  |
| มากกว่าหรือเท่ากับ 20 ขึ้นไป (บรรลุนิติภาวะ) | 198   | 70.71  |
| Mean=20.42, S.D.=0.89, Min = 18, Max = 24    |       |        |
| <b>ศาสนา</b>                                 |       |        |
| พุทธ                                         | 265   | 94.64  |
| อื่นๆ                                        | 15    | 5.36   |
| <b>สถานภาพสมรสของบิดามารดา</b>               |       |        |
| อยู่ร่วมกัน                                  | 189   | 67.50  |
| ไม่ได้อยู่ร่วมกัน                            | 91    | 32.50  |
| <b>สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว</b>           |       |        |
| เพียงพอเหลือเก็บ                             | 53    | 18.93  |
| เพียงพอ                                      | 183   | 65.36  |
| ไม่เพียงพอและไม่เหลือเก็บ                    | 44    | 15.71  |
| <b>รายได้ต่อเดือน</b>                        |       |        |
| 0-5000 บาท/เดือน                             | 95    | 33.93  |
| 5001-10000 บาท/เดือน                         | 138   | 49.28  |
| 10001-20000 บาท/เดือน เดือน ขึ้นไป           | 47    | 16.79  |
| Median=7,000, Min=1,000 Max=36,000           |       |        |

**พฤติกรรมการสูบบุหรี่**  
นักศึกษาเคยมีประสบการณ์สูบบุหรี่ ร้อยละ 26.43 อายุที่สูบบุหรี่ครั้งแรกเฉลี่ย 16.29 ปี (S.D.=3.64) สูบบุหรี่ตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป ร้อยละ 50.00 ปัจจุบันมีการสูบบุหรี่ ร้อยละ 64.86 ความถี่ในการสูบบุหรี่ คือ สูบบุหรี่บางโอกาส ร้อยละ 50.00 ชนิดของบุหรี่ที่สูบส่วนใหญ่สูบบุหรี่ไฟฟ้า และสูบมากกว่า 1 ชนิดเท่ากัน คือร้อยละ 45.83 รายรับในการซื้อบุหรี่มาจากเงินเก็บส่วนตัว ร้อยละ 56.25 สถานที่สูบบุหรี่มากกว่า 1 สถานที่

ร้อยละ 58.33 และมีความต้องการในการเลิกบุหรี่ ร้อยละ 58.33 ดังตารางที่ 3

**ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่**  
จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ ระดับความเครียด ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 2 ร้อยละ จำนวนความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ทักษะคิด ความเครียด ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม (n=280 คน)

| ปัจจัย                                                                      | จำนวน | ร้อยละ |
|-----------------------------------------------------------------------------|-------|--------|
| <b>ระดับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่</b>                                          |       |        |
| ต่ำ (0-29 คะแนน)                                                            | 6     | 2.14   |
| ปานกลาง (29-38 คะแนน)                                                       | 5     | 1.79   |
| สูง (39-48 คะแนน)                                                           | 269   | 96.07  |
| <b>ระดับทัศนคติไม่ดีต่อการสูบบุหรี่</b>                                     |       |        |
| น้อยที่สุด (1.00-1.80 คะแนน)                                                | 11    | 3.93   |
| น้อย (1.81-2.60 คะแนน)                                                      | 109   | 38.93  |
| ปานกลาง (2.61-3.40 คะแนน)                                                   | 109   | 38.93  |
| มาก (3.42-4.20 คะแนน)                                                       | 29    | 10.36  |
| มากที่สุด (4.21-5.00 คะแนน)                                                 | 22    | 7.86   |
| <b>ระดับความเครียด</b>                                                      |       |        |
| ผู้ตอบอาจตอบไม่ตรงตามความเป็นจริง (0-5 คะแนน)<br>หรือเข้าใจคำถามคลาดเคลื่อน | 39    | 13.93  |
| ปกติ/ไม่เครียด (6-17 คะแนน)                                                 | 67    | 23.93  |
| เครียดสูงกว่าปกติเล็กน้อย (18-25 คะแนน)                                     | 73    | 26.07  |
| เครียดปานกลาง (26-29 คะแนน)                                                 | 22    | 7.86   |
| เครียดมาก (30-60 คะแนน)                                                     | 79    | 28.21  |
| <b>ปัจจัยเอื้อ (ความสามารถในการเข้าถึงบุหรี่)</b>                           |       |        |
| เข้าถึงได้ยากที่สุด (1.00-1.80 คะแนน)                                       | 22    | 7.86   |
| เข้าถึงได้ยาก (1.81-2.60 คะแนน)                                             | 58    | 20.71  |
| เข้าถึงได้ปานกลาง (2.61-3.40 คะแนน)                                         | 91    | 32.50  |
| เข้าถึงได้ง่าย (3.42-4.20 คะแนน)                                            | 77    | 27.50  |
| เข้าถึงได้ง่ายที่สุด (4.21-5.00 คะแนน)                                      | 32    | 11.43  |
| <b>ปัจจัยเสริม (ระดับแรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน สื่อ)</b>   |       |        |
| แรงสนับสนุนทางสังคมน้อย (0.00-1.40 คะแนน)                                   | 55    | 19.64  |
| แรงสนับสนุนทางสังคมปานกลาง (1.41-9.06 คะแนน)                                | 190   | 67.86  |
| แรงสนับสนุนทางสังคมมาก (9.07-16.00 คะแนน)                                   | 35    | 12.50  |

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ จำแนกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่ (n=280 คน)

| พฤติกรรมการสูบบุหรี่                                                            | จำนวน | ร้อยละ |
|---------------------------------------------------------------------------------|-------|--------|
| <b>ประสบการณ์สูบบุหรี่ (n=280 คน)</b>                                           |       |        |
| ไม่เคยสูบ                                                                       | 206   | 73.57  |
| เคยสูบ                                                                          | 74    | 26.43  |
| <b>อายุที่สูบบุหรี่ครั้งแรกเฉลี่ย 16.29 ปี, S.D.=3.64, Max=22 ปี, Min=10 ปี</b> |       |        |
| <b>ชนิดของบุหรี่ที่สูบ (n=74 คน)</b>                                            |       |        |
| บุหรี่ไฟฟ้า                                                                     | 22    | 29.73  |
| บุหรี่มวน/ธรรมดา                                                                | 15    | 20.27  |
| เลือกสูบบุหรี่ตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป                                              | 37    | 50.00  |
| <b>การสูบบุหรี่ในปัจจุบัน (n=74 คน)</b>                                         |       |        |
| เคยสูบบุหรี่แต่ในอดีตปัจจุบันไม่สูบ                                             | 26    | 35.14  |
| สูบบุหรี่                                                                       | 48    | 64.86  |
| <b>ความถี่ในการสูบบุหรี่ในปัจจุบัน (n=48 คน)</b>                                |       |        |
| สูบทุกวัน                                                                       | 13    | 27.08  |
| สูบ 2-3 วันต่อครั้ง                                                             | 9     | 18.75  |
| สูบบางโอกาส                                                                     | 24    | 50.00  |
| แล้วแต่วัน                                                                      | 2     | 4.17   |
| <b>ชนิดของบุหรี่ที่สูบในปัจจุบัน (n=48 คน)</b>                                  |       |        |
| บุหรี่มวน/ธรรมดา                                                                | 3     | 6.25   |
| บุหรี่ไฟฟ้า                                                                     | 22    | 45.83  |
| บุหรี่ซิกกา                                                                     | 1     | 2.08   |
| มากกว่า 1 ชนิด                                                                  | 22    | 45.83  |
| <b>รายรับในการซื้อบุหรี่ (n=48 คน)</b>                                          |       |        |
| เงินจากผู้ปกครอง                                                                | 14    | 29.17  |
| เงินจากการกู้ยืมกองทุนเพื่อการศึกษา                                             | 1     | 2.08   |
| เงินจากการหารายได้เสริม                                                         | 4     | 8.33   |
| เงินเก็บส่วนตัว                                                                 | 27    | 56.25  |
| <b>สถานที่ที่มักสูบบุหรี่ (n=48 คน)</b>                                         |       |        |
| หอพักตนเอง                                                                      | 12    | 25.00  |
| สถานบันเทิง                                                                     | 6     | 12.50  |
| ที่ที่จัดให้สูบบุหรี่                                                           | 2     | 4.17   |
| มากกว่า 1 สถานที่                                                               | 28    | 58.33  |
| <b>ความต้องการในการเลิกสูบบุหรี่ (n=48 คน)</b>                                  |       |        |
| ต้องการ                                                                         | 28    | 58.33  |
| ไม่ต้องการ                                                                      | 20    | 41.67  |

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (n=280 คน)

| ปัจจัย                                                      | การสูบบุหรี่ |        |                |        | $\chi^2$ | p-value |
|-------------------------------------------------------------|--------------|--------|----------------|--------|----------|---------|
|                                                             | สูบ (n=74)   |        | ไม่สูบ (n=206) |        |          |         |
|                                                             | จำนวน        | ร้อยละ | จำนวน          | ร้อยละ |          |         |
| เพศ                                                         |              |        |                |        | 4.630    | 0.031*  |
| ชาย                                                         | 33           | 34.37  | 63             | 65.63  |          |         |
| หญิง                                                        | 41           | 22.40  | 142            | 77.60  |          |         |
| สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว                                 |              |        |                |        | 6.285    | 0.043*  |
| เพียงพอเหลือเก็บ                                            | 21           | 39.62  | 32             | 60.38  |          |         |
| เพียงพอ                                                     | 41           | 22.40  | 142            | 77.60  |          |         |
| ไม่เพียงพอและไม่เหลือเก็บ                                   | 12           | 27.27  | 32 (72.73)     |        |          |         |
| ระดับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสูบบุหรี่                         |              |        |                |        | 12.551   | 0.014*  |
| ระดับน้อยที่สุด                                             | 2            | 18.18  | 9              | 81.82  |          |         |
| ระดับน้อย                                                   | 18           | 16.51  | 91             | 83.49  |          |         |
| ระดับปานกลาง                                                | 37           | 33.94  | 72             | 66.06  |          |         |
| ระดับมาก                                                    | 12           | 41.38  | 17             | 58.62  |          |         |
| ระดับมากที่สุด                                              | 5            | 22.73  | 17             | 77.27  |          |         |
| ระดับความเครียด                                             |              |        |                |        | 23.383   | 0.000*  |
| ผู้ตอบอาจตอบไม่ตรงตามความเป็นจริงหรือเข้าใจคำถามคลาดเคลื่อน | 4            | 10.26  | 35             | 89.73  |          |         |
| ปกติ/ไม่เครียด                                              | 12           | 17.91  | 55             | 82.09  |          |         |
| เครียดสูงกว่าปกติเล็กน้อย                                   | 15           | 20.55  | 58             | 79.45  |          |         |
| เครียดปานกลาง                                               | 11           | 50.00  | 11             | 50.00  |          |         |
| เครียดมาก                                                   | 32           | 40.51  | 47             | 59.49  |          |         |
| ระดับปัจจัยเอื้อ                                            |              |        |                |        | 13.285   | 0.010*  |
| มีการเข้าถึงบุหรี่ได้ยากที่สุด                              | 2            | 9.09   | 20             | 90.91  |          |         |
| มีการเข้าถึงบุหรี่ได้ยาก                                    | 9            | 15.52  | 49             | 84.48  |          |         |
| มีการเข้าถึงบุหรี่ได้ปานกลาง                                | 23           | 25.27  | 68             | 74.73  |          |         |
| มีการเข้าถึงบุหรี่ได้ง่าย                                   | 27           | 35.06  | 50             | 64.94  |          |         |
| มีการเข้าถึงบุหรี่ได้ง่ายที่สุด                             | 13           | 40.63  | 19             | 59.38  |          |         |

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (n=280 คน) (ต่อ)

| ปัจจัย           | การสูบบุหรี่ |        |                |        | $\chi^2$ | p-value |
|------------------|--------------|--------|----------------|--------|----------|---------|
|                  | สูบ (n=74)   |        | ไม่สูบ (n=206) |        |          |         |
|                  | จำนวน        | ร้อยละ | จำนวน          | ร้อยละ |          |         |
| ระดับปัจจัยเสริม |              |        |                |        | 18.243   | 0.000*  |
| น้อย             | 8            | 10.81  | 47             | 22.82  |          |         |
| ปานกลาง          | 47           | 63.51  | 143            | 69.42  |          |         |
| มาก              | 19           | 25.68  | 16             | 7.76   |          |         |

\*p-value<0.05

## อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่าง อาจเนื่องมาจากเพศเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่กำหนดสถานะทางสังคมของบุคคล และส่งผลต่อค่านิยม และการปลูกฝังในครอบครัว ส่งผลให้มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิธร ชิดนาค และ วราภรณ์ ยศทวี (2561) ที่ทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นจังหวัดอุตรดิตถ์พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และการศึกษาของไพฑูรย์ วุฒิโส และคณะ (2565) ที่ทำการศึกษปัจจัยทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ที่พบว่า เพศ เป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นได้

สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่าง อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในสถานะเศรษฐกิจของครอบครัวที่เพียงพอเหลือเก็บ อาจมีกำลังทรัพย์เพียงพอในการซื้อบุหรี่ หรือมีกำลังทรัพย์มากพอที่สามารถ

เดินทางไปในที่ที่สามารถเข้าถึงบุหรี่ได้ง่าย สอดคล้องกับการศึกษาของ อนุชา เสริมสุข (2555) ที่พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างให้มีรายได้ที่ได้รับเพียงพอต่อการซื้อบุหรี่มาสูบ เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่จะมีอายุมากกว่า 18 ปี จึงทำให้สามารถซื้อบุหรี่มาสูบได้เองจากร้านค้าขายของชำ ร้านสะดวกซื้อทั่วไป ประกอบกับราคายาสูบมีให้เลือกหลากหลายราคา จึงทำให้นักศึกษาสามารถที่จะเลือกซื้อบุหรี่ให้ระดับของศักยภาพทางการเงินที่ตนเองสามารถซื้อมาสูบได้ อธิบายได้ว่านักศึกษาระดับอุดมศึกษามีกำลังทรัพย์มากพอ หรือสถานะเศรษฐกิจของครอบครัวเพียงพอเหลือเก็บ อาจจะทำให้เกิดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้

ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการสูบบุหรี่ เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสูบบุหรี่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและปานกลาง หมายความว่าคิดว่าบุหรี่มีโทษต่อร่างกายมากกว่าประโยชน์ ที่จะได้รับแต่ด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ยังเอื้อให้มีการสูบบุหรี่ได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นการมีเพื่อนในกลุ่มสูบบุหรี่ การไปสถานบันเทิง หรือการถูกชักชวนให้สูบบุหรี่ซึ่งอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาได้ สอดคล้องกับการศึกษาของของปณณทัต ต้นธนปัญญากร และคณะ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนใน  
ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัด  
สมุทรสงคราม อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อ  
การสูบบุหรี่ที่อยู่ในระดับน้อยซึ่งหมายความว่ากลุ่ม  
ตัวอย่างคิดว่าการสูบบุหรี่เป็นเรื่องที่ไม่ดี แต่พฤติกรรมการ  
สูบบุหรี่มาจากการอยากรู้อยากลอง และถูกชักชวน  
จากกลุ่มเพื่อนทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการหรือ  
ปฏิเสธการถูกชักชวนให้สูบบุหรี่ได้ ทั้งที่ยังมีทัศนคติที่  
ไม่ดีต่อการสูบบุหรี่อยู่

ความเครียด มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการสูบบุหรี่  
เนื่องจากการเรียนในระดับอุดมศึกษาเนื้อหาที่เรียน  
ค่อนข้างลึกและละเอียด อีกทั้งยังมีความซับซ้อน  
หรือแม้กระทั่งการสร้างผลงานหรือนวัตกรรมค่อนข้าง  
ที่จะมีความยุ่งยากและหลายขั้นตอน นอกจากนั้นเนื้อหา  
ที่ออกข้อสอบก็มีความยากต้องอาศัยความแม่นยำ  
และการทบทวนเนื้อหาที่เรียนอย่างหนักเพื่อเตรียม  
ตัวสอบให้มีคะแนนสูง และให้ผลการเรียนผ่านตาม  
เกณฑ์ที่กำหนด ด้วยเหตุนี้อาจส่งผลให้นักศึกษามี  
ความเครียดและกดดันจากการเรียนเป็นอย่างมาก  
จึงอาจส่งผลให้ใช้บุหรี่เป็นทางเลือกในการคลายเครียด  
และผ่อนคลายอารมณ์ของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ  
การศึกษาของรณชัย คล้าคง และณรงค์ดี หนูสอน  
(2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่  
ของเกษตรกรชายชาวไร่ยาสูบ จังหวัดสุโขทัย พบว่า  
ใช้การสูบบุหรี่เพื่อต้องการลดความเครียด ต้องการ  
ผ่อนคลาย เนื่องจากเมื่อสารนิโคตินที่อยู่ในบุหรี่เข้า  
ร่างกายแล้วเข้าสู่สมองได้ภายในเวลาเพียงแค่ 7 วินาที  
ทำให้สมองหลั่งสารโดปามีน ซึ่งเป็นสารที่เกี่ยวข้อง  
กับอารมณ์พึงพอใจ ความปิติยินดี ความรักใคร่ชอบพอ  
ทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายและคลายความเครียดลง

ปัจจัยเอื้อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่  
ของนักศึกษา เนื่องมาจากการที่นักศึกษามีสภาพแวดล้อม  
ที่เอื้อให้เข้าถึงบุหรี่ได้ง่าย เนื่องจากนักศึกษาระดับ

อุดมศึกษามีอายุมากพอที่จะสามารถซื้อบุหรี่ได้ด้วย  
ตนเองอย่างถูกกฎหมาย และสามารถหาซื้อบุหรี่ได้  
ตามร้านค้าทั่วไป รวมไปถึงการมีสถานบันเทิงอยู่ใกล้  
มหาวิทยาลัยที่สามารถเป็นแหล่งมั่วสุมของนักศึกษา  
และนอกจากนี้ มีการจัดสถานที่ให้การสูบบุหรี่ อาจ  
เป็นการแสดงความยินดีให้สูบบุหรี่ได้ โดยไม่ต้อง  
เกรงใจผู้อื่น อาจส่งผลทำให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมการ  
สูบบุหรี่ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของมณฑา  
เก่งการพานิช และคณะ (2557) ที่ศึกษาปัจจัยที่  
สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นหญิงใน  
เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นหญิงที่มีพฤติกรรมการ  
เที่ยวสถานบันเทิงและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มี  
แนวโน้มของการสูบบุหรี่สูงขึ้น

ปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่  
ของนักศึกษา เนื่องจากมีแรงสนับสนุนทาง  
ครอบครัว จากคนในครอบครัว หรือญาติพี่น้องสูบ  
บุหรี่ หรือมีแรงสนับสนุนจากเพื่อนในกลุ่ม หรือเพื่อน  
สนิทที่สูบบุหรี่ หรือถูกชักชวนจากเพื่อนในกลุ่มให้สูบ  
บุหรี่ และมีแรงสนับสนุนจากสื่อต่างๆ อาจทำให้เกิด  
การเลียนแบบพฤติกรรมการสูบบุหรี่จากบุคคลที่  
ตนเองชื่นชอบ สอดคล้องกับการศึกษาของมณฑา  
เก่งการพานิช และคณะ (2557) ที่ศึกษาปัจจัยที่  
สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นหญิงใน  
เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยเสริมด้านเพื่อน  
และครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบ  
บุหรี่ ได้แก่ การสูบบุหรี่ของเพื่อนสนิท และคนใกล้ชิด  
อาจเนื่องจากเพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการ  
สูบบุหรี่ของวัยรุ่น นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมในครอบครัว  
ได้แก่ การสูบบุหรี่ของคนใกล้ชิด/พ่อแม่มีความสัมพันธ์  
กับการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นหญิง ที่อาจทำให้เกิดการรับรู้ว่  
การสูบบุหรี่เป็นเรื่องธรรมดาและเลียนแบบบุคคลที่  
ชื่นชอบ ที่พบเห็นผ่านทางสื่อที่สูบบุหรี่อาจมีอิทธิพล  
ต่อตัวนักศึกษาได้

## ข้อเสนอแนะ

1. ควรเน้นการเสริมสร้างค่านิยมการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียนและสถานศึกษาควรปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเหมาะสมในช่องทางที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ทัศนคติการไม่สูบบุหรี่ การประชาสัมพันธ์โทษของการสูบบุหรี่
2. ควรมีการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในสถาบันการศึกษา จัดให้มีโปรแกรมการเลิกบุหรี่ให้ผู้สนใจเลิกบุหรี่รวมไปถึงมีการติดตามผลของโปรแกรมการส่งเสริมการเลิกบุหรี่เพื่อให้นักศึกษาที่สนใจเลิกบุหรี่ได้อย่างหายขาด
3. ควรมีการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษา ร่วมกับคนในครอบครัว โดยการมีศูนย์หรือสถานบำบัด

คนติดยาในชุมชน ให้ครอบคลุมและทั่วถึงทุกพื้นที่ เพื่อลดปัจจัยเสริมการสูบบุหรี่ในด้านของแรงสนับสนุนทางครอบครัว

## กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี ได้รับความช่วยเหลือจาก ภาควิชาทันตสาธารณสุข ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัย อุบลราชธานี ที่อนุเคราะห์พื้นที่ในการศึกษาข้อมูล รวมไปถึงนักศึกษาทุกท่านที่เสียสละเวลาให้ความ อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและให้คำแนะนำด้วยดีตลอดมา

## เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2560). แบบประเมินและวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเอง [ออนไลน์]. [สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2564]; แหล่งข้อมูล: URL: <https://dmh.go.th/ebook/dl.asp?id=134>
- กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2565). สถิตินักศึกษาปัจจุบันจำแนกตามคณะ [ออนไลน์]. [สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2565]; แหล่งข้อมูล: [https://www.ubu.ac.th/web/academic/content/ข้อมูลสถิติทางการศึกษา/?fbclid=IwAR3jC9ZgP92jiT9a\\_ns8IMKoabdogA7K9OYsDGzF69B-YL7KY5MR1LMdfAA](https://www.ubu.ac.th/web/academic/content/ข้อมูลสถิติทางการศึกษา/?fbclid=IwAR3jC9ZgP92jiT9a_ns8IMKoabdogA7K9OYsDGzF69B-YL7KY5MR1LMdfAA)
- นิยม จันทน์นวล และพลากร สืบสำราญ. (2559). สถานการณ์การสูบบุหรี่ของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัย อุบลราชธานี: ภายใต้โครงการมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีปลอดบุหรี่. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 18(2), 1-10.
- ปณณทัต ต้นธนปัญญากร, กล้าณรงค์ วงศ์พิทักษ์, ธรรมศักดิ์ สายแก้ว และวรางคณา จันทรงค์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, 7(3), 59-72.
- ไพฑูรย์ วุฒิสโส, ภัควรินทร์ ภัทรศิริสมบุรณ์ และบวรวิษ รอดรังษี. (2565). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของวัยรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วารสารพยาบาล. 71(1), 1-9.
- มณฑา เก่งการพานิช, แสงเดือน สุวรรณศรี, ขวลา ภาณุตานนท์ ณ มหาสารคาม และธราดล เก่งการพานิช. (2557). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นหญิง ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสุขภาพ, 37(128), 29-44.

- รณชัย คล้าคง และณรงศักดิ์ หนูสอน. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเกษตรกรชายชาวไร่  
ยาสูบ จังหวัดสุโขทัย. วารสารการแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานี, 29(1), 70-81.
- วรรณวิมล เมฆวิมล. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ จังหวัด  
สมุทรสงคราม. วิทยาลัยสหเวชศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศศิธร ชิดนายิ และวราภรณ์ ยศทวี. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นจังหวัด  
อุดรดิตถ์. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตถ์, 10(1), 83-93.
- ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. (2562). ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ  
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ม.มหิดล ร่วมกับ (สสส.) และภาคีเครือข่าย จัดงานแถลง  
ข่าว “บ้านปลอดบุหรี่/บุหรี่ไฟฟ้า ลดความรุนแรงต่อสุขภาพ” [ออนไลน์]. [สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม  
2564]; แหล่งข้อมูล: <https://mahidol.ac.th/th/2019/smoke-free/>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2564). เผยผลสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของสำนักงาน  
สถิติแห่งชาติปี 2564 [ออนไลน์]. [สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2564]; แหล่งข้อมูล:  
<https://www.thaihealth.or.th/เผยแพร่ผลสำรวจพฤติกรรมการส/>
- อนุชา เสริมสุข. (2555). พฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ของนิสิตชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย  
พะเยา. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- Best, J. W. (1977). Research in Education. (3rd ed). New Jersey: Prentice hall.
- Cohen, J. (1977). Statistical power for the behavioral sciences. (2<sup>nd</sup> ed). New York: Academic  
Press.
- Cronbach, L. J. (1970). Essentials of Psychological Testing. New York: Harper & Row.
- Green, L.W., & Krueter, M.W. (1991). Health Promotion Planning an Educational and Environment  
Approach. (2<sup>nd</sup> ed.). Toronto: Mayfield Publishing Company.
- Kuder, G. F., & Richardson, M. W. (1937). The theory of the estimation of test reliability.  
Psychometrika, 2(3), 151-160.
- Lemeshow, S., Hosmer Jr., D.W., Klar, J. and Lwanga, S.K. (1990). Adequacy of Sample Size in  
Health Studies [online]. [cited 2021 October11]; Available from:  
[https://www.academia.edu/39511442/Adequacy\\_of\\_Sample\\_Size\\_in\\_Health\\_Studies](https://www.academia.edu/39511442/Adequacy_of_Sample_Size_in_Health_Studies)